

Temarapport fra Hvidvasksekretariatet

Afgørelser om hvidvask i tal

November 2023

POLITI

NSK | NATIONAL ENHED
FOR SÆRLIG KRIMINALITET

Temarapport: Afgørelser om hvidvask

I den Nationale Risikovurdering af Hvidvask 2022 er udviklingen i afgørelser om overtrædelse af straffelovens § 290 a, stk. 1 og 2, om simpel og grov hvidvask analyseret (Den Nationale Risikovurdering af Hvidvask 2022: 26-29). I risikovurderingen er afgørelser fordelt efter afgørelsestype. Nærværende temarapport indeholder opdaterede tal for fældende og ikke-fældende afgørelser om hvidvask efter straffelovens § 290 a for perioden 2018-2022, som de er opgjort i risikovurderingen. Temarapporten indeholder derudover en opgørelse over udviklingen i fældende og ikke-fældende afgørelser opgjort som sagskomplekser. Desuden indeholder temarapporten en opgørelse af udviklingen i antal afgørelser og afgørelsestyper for overtrædelse af hvidvaskloven. Opgørelserne er suppleret med oplysninger om antal bøder og bødestørrelser.

- Temarapporten viser, at der er sket en stor stigning i antallet af fældende afgørelser for overtrædelse af straffelovens § 290 a. Fældende afgørelser om simpel hvidvask (straffelovens § 290 a, stk. 1) afgøres oftest med en betinget fængselsdom eller betinget fængselsdom og bøde, mens fældende afgørelser om grov hvidvask (straffelovens § 290 a, stk. 2) oftest afgøres med en ubetinget fængselsdom. I tillæg til en fældende afgørelse idømmer retten i nogle sager om overtrædelse af straffelovens § 290 a en bøde¹. Bødestørrelserne varierer og spænder fra 300 kroner til godt 128,5 millioner kroner. Der er samlet set udstedt bøder for knap 534 millioner kroner. Der er også sket en stor stigning i antallet af ikke-fældende afgørelser om hvidvask, som hovedsageligt skyldes, at påtalen bliver opgivet. Afgørelser om hvidvask efter straffelovens § 290 a er opgjort som henholdsvis sagskomplekser og forhold.
- Endelig viser temarapporten, at der er et spænd i antal afgørelser efter hvidvaskloven, hvor der med 58 afgørelser var færrest i 2021, mens der var flest i 2020 med 108 afgørelser. Bøder står for langt størstedelen af afgørelserne. I perioden 2018-2022 er der samlet set udstedt 408 bøder, hvilket svarer til godt 80 bøder i gennemsnit per år. Der er udstedt bøder for godt 3.530.000.000 kroner (godt 3,53 milliarder kroner) for overtrædelse af hvidvaskloven. De tre højeste bøder ligger på 3,5 milliarder kroner, 12,5 million kroner og knap 5 millioner kroner. Bødestørrelserne er for godt 80 pct. af tilfældene (332 bøder i alt) på mellem 1.000 kroner og lige under 50.000 kroner.

---

¹ Der skelnes ikke mellem bøder, bødeforlæg eller tillægsbøder.

Afgørelser om hvidvask opgjort som sagskomplekser

I tabel 1 fremgår en opgørelse over fældende henholdsvis ikke-fældende afgørelser om overtrædelse af straffelovens § 290 a om simpel eller grov hvidvask. Afgørelserne i tabellen er opgjort under ét, dvs. et sagskompleks. I et sagskompleks træffes en samlet afgørelse, som dækker alle de forhold, der indgår i sagen, og mindst ét af forholdene vedrører hvidvask efter straffelovens § 290 a for at indgå i tabel 1.

Der er sket en stor stigning i antallet af både fældende og ikke-fældende afgørelser vedrørende hvidvask efter straffelovens § 290 a fra 2018 til 2022, som det fremgår af tabel 1. I tabellen ses det, at der er sket en stigning fra én fældende afgørelse i 2018 til i alt 230 fældende afgørelser opgjort som sagskomplekser i 2022. Stigningen skal ses i sammenhæng med, at § 290 a blev implementeret i straffeloven per 1. juli 2018, hvormed det blev muligt at få kriminelle aktører dømt for hvidvask, uden at anklagemyndigheden skal bevise, hvilken form for kriminalitet de hvidvaskede penge stammer fra.

Stigningen skyldes især en vækst i antallet af fældende afgørelser om simpel hvidvask, idet disse står for 197 ud af 230 i 2022, hvilket svarer til, at fældende afgørelser om simpel hvidvask står for godt 85 pct. af afgørelserne om hvidvask.

Flere forhold under et sagskompleks

Kriminelle aktører begår ofte kriminalitet, fordi de ønsker et økonomisk udbytte. Det økonomiske udbytte skal hvidvaskes, inden det kan bruges i den legale økonomi til fx at betale husleje, købe en bil eller andet. En narkohandler kan derfor blive dømt for et forhold om salg af narkotika og et forhold om hvidvask af udbyttet fra salget af narkotika. I et sagskompleks kan det være, at vedkommende har hvidvasket penge fra salg af narkotika flere gange, ligesom vedkommende kan have købt og videresolgt narkotika flere gange. Narkohandlerens enkelte handlinger bliver talt som forhold, og alle forholdene bliver samlet under et sagskompleks.

Der er ligeledes sket en stor stigning i antallet af ikke-fældende afgørelser fra én i 2018 til 434 i 2022. Afgørelser om simpel hvidvask efter straffelovens § 290 a, stk. 1, udgør den største del af de ikke-fældende afgørelser i 2022 med 404 ikke-fældende afgørelser ud af 434. Det svarer til, at godt 90 pct. af de ikke-fældende afgørelser vedrører simpel hvidvask.

For både fældende og ikke-fældende afgørelser gælder det, at der oftest alene er tilknyttet én person til sagen. Der er dog 74 afgørelser fra 2020-2022, hvor mellem med 2-5 personer er tilknyttet sagen.

Straffelovens § 290 a

Stk. 1 (simpel hvidvask): For hvidvask straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, der konverterer eller overfører penge, som direkte eller indirekte er udbytte af en strafbar lovovertrædelse, for at skjule eller tilsløre den ulovlige oprindelse.

Stk. 2 (grov hvidvask): Straffen kan stige til fængsel i 8 år, når hvidvasken er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens erhvervsmæssige eller professionelle karakter eller som følge af den opnåede eller tilsligtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.

Tabel 1. Antal fældende og ikke-fældende afgørelser om simpel hvidvask (§ 290 a, stk. 1) og grov hvidvask (§ 290 a, stk. 2) i perioden 2018-2022 (opgjort som sagskomplekser).

	2018	2019	2020	2021	2022
Fældende afgørelser om simpel hvidvask	0	1	7	45	197
Fældende afgørelser om grov hvidvask	1	1	6	18	33
I alt	1	2	13	63	230
Ikke-fældende afgørelser om simpel hvidvask	0	15	29	205	404
Ikke-fældende afgørelser om grov hvidvask	1	2	2	27	30
I alt	1	17	31	232	434

Kilde: Særtræk fra Rigsadvokaten 2023.

Afgørelser om hvidvask opgjort som forhold

I tabel 2 opgøres fældende afgørelser for henholdsvis simpel og grov hvidvask fordelt efter afgørelsestype opgjort som forhold. I modsætning til tabel 1 er flere forhold ikke samlet under et og dermed opgjort under et sagskompleks. Derimod er der for hvert enkelt forhold (i sagskomplekset) truffet en afgørelse, som er opgjort i tabel 2.

Af tabel 2 fremgår det, at der er sket en stor stigning i antallet af fældende afgørelser om henholdsvis simpel og grov hvidvask. Fældende afgørelser om simpel hvidvask afgøres oftest med en betinget fængselsdom eller betinget fængselsdom og bøde, mens fældende

afgørelser om grov hvidvask oftest afgøres med en ubetinget fængselsdom. Det skal bemærkes, at en ubetinget fængselsdom ikke altid er et udtryk for, at omfanget af hvidvask er stort, da den ubetingede fængselsdom også kan træffes på baggrund af andre faktorer, som fx gentagen kriminalitet.

I 2022 er der sket en stor stigning i antallet af fældende afgørelser for grov hvidvask, som har ført til ubetinget fængselsstraf, idet det er sket i 1.812 forhold. Langt størstedelen af de fældende afgørelser (1.639) kan henføres til fire forskellige sagskomplekser efterforsket og strafforfulgt af Københavns Politi. En af straffesagerne handler om hvidvask af særlig grov beskaffenhed, hvor midler fra kriminalitet er blevet transporteret og videreoverdraget til og fra forskellige personer for at sløre og konvertere pengenes ulovlige ophav. To andre straffesager handler om hvidvask ved at sløre eller konvertere midler fra kriminalitet ved brug af fiktive fakturaer og det uformelle pengesystem "hawala" i Danmark og udlandet.

Mand tilstod hvidvask af knap 130 millioner kroner i 2022

I august 2022 tilstod en mand, at han via 12 selskaber havde hvidvasket knap 130 millioner kroner. Han styrede reelt kun to af selskaberne, men samtlige selskaber blev brugt til at skaffe kontanter. Selskabernes kunder var mindre håndværksvirksomheder, som udførte reelt arbejde for folk. Når håndværksfirmaerne ønskede kontanter, købte de en faktura hos et af selskaberne, og derefter udbetalte han pengene i kontanter. Håndværksfirmaet fik størstedelen af pengene retur i kontanter fratrukket et mindre beløb.

Manden mente, at han havde tjent ca. 3 millioner kroner på at hvidvaske knap 130 millioner kroner.

Manden blev idømt fængsel i 5 år og en tillægsbøde på knap 130 millioner kroner.

Kilde: Københavns Byret 2022.

Tabel 2. Fældende afgørelser om henholdsvis simpel hvidvask (§ 290 a, stk. 1) og grov hvidvask (§ 290 a, stk. 2) fordelt efter afgørelsestype i perioden 2018-2022 (opgjort som forhold).

Simpel hvidvask	2018	2019	2020	2021	2022
Bøde	1	0	3	3	54
Betinget dom samt betinget dom og bøde	0	1	3	293	663
Ubetinget dom	0	0	3	6	71
Tiltalefrafald ²	0	0	2	62	106
Tiltale undladt med advarsel	0	0	0	0	1
I alt	1	1	11	364	895
Grov hvidvask					
Bøde	0	0	8	1	5
Betinget dom samt betinget dom og bøde	0	0	2	26	2
Ubetinget dom	0	26	10	100	1.812
Tiltalefrafald	0	0	0	2	2
I alt	0	26	20	129	1.821

Kilde: Særtræk fra Rigsadvokaten 2023.

Samlet set er der udstedt bøder for knap 534 millioner kroner i perioden 2018-2022 for overtrædelse af straffelovens § 290 a om simpel og grov hvidvask. Bødestørrelserne varierer fra 300 kroner til godt 128,5 millioner kroner. Tre fældende afgørelser, opgjort som sagskomplekser, står for de største bøder. Bøderne i disse tre afgørelser løber samlet set op i godt 280 millioner kroner.

Ikke-fældende afgørelser om hvidvask, straffelovens § 290 a (opgjort som forhold)

Ikke-fældende afgørelser for forhold om hvidvask er fx sager, hvor påtalen opgives. Påtalen opgives i de tilfælde, hvor sigtelsen er grundløs, hvor videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at den sigtede findes skyldes og andre grunde, som er nærmere udfoldet i retsplejelovens § 721. Det kan også være, at den tiltalte bliver frifundet ved dom.

Ikke-fældende afgørelser om henholdsvis simpel hvidvask (§ 290 a, stk. 1) og grov hvidvask (§ 290 a, stk. 2) fremgår i tabel 3 fordelt efter afgørelsestype (opgjort som forhold). De ikke-fældende afgørelser afgøres oftest med påtaleopgivelse både for henholdsvis simpel og grov hvidvask. I 2021 var antallet af påtaleopgivelser for grov hvidvask meget højere end i de forgående år og det efterfølgende år. I 2021 lå antallet af påtaleopgivelser på 2.175. En stor del af påtaleopgivelserne i 2021 kan henføres til to afgørelser med fire mistænkte i en sag fra Københavns Politi, der er opgivet efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2. I disse tilfælde blev påtalen opgivet i sigtelser for grov hvidvask, fordi anklageren vurderede, at videre efterforskning ikke ville føre til, at de sigtede ville blive dømt skyldige.

² Tiltalefrafald betyder, at anklagemyndigheden anser den pågældende for at være skyldig, men at der ikke bliver nogen retssag (anklagemyndigheden 2023).

I 2021 blev 131 forhold om simpel eller grov hvidvask afgjort ved frifindelse, hvilket i 2022 faldt til 44 frifindelser om simpel eller grov hvidvask, se tabellen nedenunder. Hvidvasksekretariatet er ikke bekendt med årsagerne til, at retten finder grundlag for frifindelse. Endvidere er Hvidvasksekretariatet ikke bekendt med, hvorfor der er sket i fald i antallet af frifindelse i 2022.

Tabel 3. Ikke-fældende afgørelser om henholdsvis simpel hvidvask (§ 290 a, stk. 1) og grov hvidvask (§ 290 a, stk. 2) fordelt efter afgørelsestype i perioden 2018-2022 (opgjort som forhold).

Simpel hvidvask	2018	2019	2020	2021	2022
Frifundet	0	0	0	96	38
Påtaleopgivet	1	17	37	547	756
I alt	1	17	37	643	794
Grov hvidvask					
Frifundet	0	0	0	35	6
Påtaleopgivet	0	2	2	2.175	69
I alt	0	2	2	2.210	75

Kilde: Særtræk fra Rigsadvokaten 2023.

Afgørelser for overtrædelse af hvidvaskloven

Hvidvasklovens § 1 oplister, hvilke virksomheder og personer der er omfattet af loven. Det er blandt andet pengeinstitutter, advokater, revisorer, ejendomsmæglere med videre. Virksomheder og personer, der er omfattet af loven, skal have tilstrækkelige skriftlige politikker, forretningsgange og kontroller, som skal omfatte risikostyring, kundekend-skabsprocedurer, undersøgelses-, noterings- og underretningspligt, opbevaring af oplysninger, screening af medarbejdere og intern kontrol til effektiv forebyggelse, begrænsning og styring af risici for hvidvask og finansiering af terrorisme, jf. hvidvasklovens § 8, stk. 1. Ved overtrædelse af hvidvaskloven er straffen bøde og fængsel i op til 2 år, medmindre højere straf er forskyldt efter straffelovens § 290 b, stk. 2, jf. § 78, stk. 1 og 2, i hvidvaskloven.

En direktør og virksomhed idømt bøde for overtrædelse af hvidvaskloven

I maj 2023 blev en direktør og hans virksomhed idømt en bøde på henholdsvis 50.000 kr. og 65.000 kr. for at have undladt at give Erhvervsstyrelsen en redegørelse om virksomhedens erhvervs-mæssige aktiviteter samt virksomhedens overordnede risikovurdering, skriftlige politikker, forretningsgange og kontroller, selvom Erhvervsstyrelsen flere gange anmodede herom.

Kilde: Retten i Aarhus 2023.

I tabellen nedenunder fremgår fældende afgørelser fordelt efter afgørelsestype for overtrædelse af hvidvaskloven. Der er et spænd i antal afgørelser efter hvidvaskloven, hvor der med 58 afgørelser var færrest i 2021, mens der var flest i 2020 med 108 afgørelser.

Tabel 4. Fældende afgørelser fordelt efter afgørelsestype for hvidvaskloven for perioden 2018-2022.

Afgørelsestype	2018	2019	2020	2021	2022
Bøde	69	104	104	56	71
Betinget dom samt betinget dom og bøde	9	0	0	1	0
Ubetinget dom	0	1	1	0	0
Tiltalefrafald uden vilkår	0	1	1	0	0
Tiltale undladt	0	0	2	1	0
I alt	78	106	108	58	71

Kilde: Særtræk fra Rigsadvokaten 2023.

I perioden 2018-2022 er der samlet set udstedt 408 bøder, hvilket svarer til godt 80 bøder i gennemsnit per år. Der er er udstedt bøder for 3.530.472.046 kroner (godt 3,53 milliarder kroner) for overtrædelse af hvidvaskloven. De tre højeste bøder ligger på 3,5 milliarder kroner³, 12,5 million kroner og knap 5 millioner kroner. Bødestørrelserne er dog for godt 80 pct. af tilfældene (332 bøder i alt) på mellem 1.000 kroner og knap 50.000 kroner.

Det er sjældent, at afgørelser efter hvidvaskloven ender med en ikke-fældende afgørelse. Det sker i omegnen af 4-8 gange årligt. Afgørelserne er enten påtaleopgivelse eller frifindelse ved dom, jf. tabel 5 nedenunder.

Tabel 5. Ikke-fældende afgørelser for hvidvaskloven fordelt efter afgørelsestype for perioden 2018-2022.

Afgørelsestype	2018	2019	2020	2021	2022
Frifundet	2	5	1	2	1
Påtaleopgivet	4	3	5	3	3
I alt	6	8	6	5	4

Kilde: Særtræk fra Rigsadvokaten 2023.

³ Danske Bank vedtog i december 2022 en bøde på 3,5 mia. kr. og et konfiskationskrav på 1,2 mia. kr. i en sag rejst af National enhed for Særlig Kriminalitet. Dommen blev med indbetaling af et samlet beløb på 4,7 mia. kr. fuldbyrdet senere i samme måned.

Metode

Rigsadvokaten har leveret data til brug for analysen. Data er analyseret på baggrund af Kriminalregistret (KR). Rigsadvokaten oplyser følgende forbehold:

- Der tages forbehold for indtastningsfejl.
- Data er dynamiske, idet der tages hensyn til rettelser af indtastningsfejl, forsinkede opdateringer, nye afgørelser med videre.
- Grundet efterslæb i opdatering af afgørelser på alle sagsområder i KR, anses data først for at være komplet i datatræk foretaget mindst to måneder efter seneste afgørelsesdato.
- Data er opdateret den 7. marts 2023.
- Tallene er opgjort efter seneste afgørelse, hvortil afgørelsen kan være anket i mellemtiden. Derfor er afgørelserne ikke nødvendigvis endelige. Det er fx tilfældet, hvis sagen er blevet anket.
- Ved opgørelse på sagskomplekser svarer totalen ikke til summen af fældende dom og frifindelse. Det skyldes, at der både kan være sket frifindelse (for et forhold) og fældende dom (for et andet forhold) i samme sagskompleks. Det samme gør sig gældende for personer, hvor samme person både kan have modtaget en frifindelse (i et forhold) og en fældende dom (i et andet forhold).

Kilder

Anklagemyndigheden 2023: *Sagen afsluttes uden retssag*. <https://anklagemyndigheden.dk/da/sagen-afsluttes-uden-retssag>. Tilgået den 9. juni 2023.

Hvidvasksekretariatet 2023: *Den Nationale Risikovurdering af Hvidvask. 2022*. https://anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/inline-files/risikovurdering_webtilg%C3%A6ngelig_v1.0_0.pdf. Tilgået den 21. august 2023.

Københavns Byret 2023: *Dom afsagt den 3. august 2022 i sag SS 3-12601/2022*.

Retten i Aarhus 2023: *Dom afsagt den 22. maj 2023. Rettens nr. 9-11034/2020*.

Rigsadvokaten 2023: *Særtræk om afgørelser for overtrædelse af straffelovens § 290 a og hvidvaskloven*.